

Tyrefædre hos Hereford

Af Anders Fogh og Jørn Pedersen, Videncentret for Landbrug, Kvæg

Kødkvægsavlen er ofte drevet af ildsjæle og individualister, som lægger energi og penge i at forbedre egen besætning ud fra eksempelvis ideer om blodlinjer og eget avlsmål. Det er positivt for diversiteten i racen, men ikke nødvendigvis for hele racens avlsmæssige udvikling.

Hvis vi ønsker at ændre Hereford i en given retning, er det nødvendigt at alle, som bidrager til avlen, trækker i samme retning. Det sker gennem opstilling af accepteret avlsmål og ved at anvende avlsmålet i praksis.

INDIVIDPRØVEN ER MOTOREN I AVLSARBEJDET

Hos kødkvæg er individprøven motoren i avlsarbejdet og dermed der, hvor det er essentielt, at avlsmålet anvendes i praksis. Det skyldes, at det er blandt tyrene indsat på individprøven, at fremtidens insemineringstyre udvælges. Insemineringstyrene er de tyre, som bringer

avlsfremgang ud i populationen. Dette sker ved, at de bruges til inseminering eller, at de er fædre til faldtyrene.

VALG AF TYRE DRIVER AVLSFREMGANGEN

Det er dermed utrolig vigtigt, at de rigtige tyre og hundyr udvælges som forældre til de kalve, som indsættes på individprøven. Det er især vigtigt, hvordan tyrene udvælges, fordi det primært er tyrene, som driver avlsfremgangen. Det skyldes, at tyrene i praksis kan udvælges meget hårdere end hunddyrene, idet reproduktionseffektiviteten er højere for en tyr end for en ko. Samtidig er sikkerheden på tyrene også højere end for kørnerne. Dette gør det lettere at udvælge de avlsmæssigt bedste tyre.

Der er dog andre faktorer, som komplicerer valg af de rigtige tyre som fædre til individprøvekalfene. Det er derfor fornuftigt, at Hereford udnævner nogle tyre som tyrefædre for på den måde mest effektivt at kunne forfølge avlsmålet.

HVORFOR TYREFÆDRE? FORDI ALLE IKKE KAN VIDE ALT!

Det kræver betragtelig viden at udvælge de bedste tyre som tyrefædre. Avlsudvalget BØR derfor – alt andet lige – være de bedste til at indhente, vurdere og sammenligne relevante tyrefædre fra indland og udlandet. Desuden kræver det viden, styring og koordinering at træffe de rigtige beslutninger. Beslutninger, som kun kan tages centralt i racen og ikke af den enkelte avler.

” Tyrefædre med stor sikkerhed på avlsværditallene giver den største avlsmæssige fremgang for Hereford. Dyrskueresultater og flotte billeder gør det ikke alene.”

Det Europæiske Fællesskab og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Racens bedste kør, tyremødrene, insemineres med sæd af en tyrefar. En eventuel tyrekalv er selvskrevet og oplagt til individprøven. Foto: Torben Worsøe

= større avlsfremgang

TAG HØJDE FOR SIKKERHEDEN

Sikkerheden på tyrene med de højeste indekser varierer fra 50 til 70 procent. Sikkerheden afspejler sammenhængen mellem det beregnede S-indeks og det sande avlsmæssige niveau. Jo højere sikkerheden er, jo mindre ændringer vil kunne forventes, når tyrefædrenes sikkerhed stiger. Sikkerheden er moderat, men man kan reducere risikoen for ændringer ved at vælge flere tyrefædre.

Hvis vi eksempelvis ønsker, at sikkerheden på det gennemsnitlige S-indeks hos en tyrefar skal svare til en sikkerhed på 80 procent, skal der udvælges to tyrefædre, hvis tyrefædrene kan vælges med en sikkerhed på 70 procent. Hvis tyrefædrene kan vælges blandt tyre med en sikkerhed på 50 procent, skal der i stedet vælges tre tyre.

Hvis tyrefædrene har lav sikkerhed, skal der vælges en større gruppe for at sprede risikoen. Omvendt vil det ofte være vanskeligt at opretholde det samme avlsmæssige niveau blandt en større gruppe af tyre.

Overvejelser omkring risiko i forbindelse med valg af fædre til kalve på individprøven kan nødvendigvis kun tages centralt i eksempelvis et avlsudvalg gennem udvælgelse af tyrefædre.

TAG HØJDE FOR INDAVL

Indavl er en anden vigtig parameter at tage i betragtning. Fædrene til kalvene, som sættes på individprøven, må ikke have et højt slægtskab med populationen. Hvis det er tilfældet, kan kalven være uegnet som insemineringstyr på et senere tidspunkt, fordi det vil resultere i indavl, hvis man ved valg af insemineringstyr ikke undgår parring med nært slægtskab. I givet fald vil individprøvekapaciteten være spildt.

Omvendt vil det heller ikke være en god ide udelukkende at anvende den tyrefar, som har mindst slægtskab med populationen, fordi det ikke vil minimere indavlen på langt sigt.

”I et effektivt avlsprogram kan du ikke undgå indavl. Men en kontrolleret stigning i indavl er i sig selv ikke problematisk.”

Slægtskabet med populationen skal dermed vurderes for hver enkelt potentiel tyrefar. Lægges der for stor vægt på at minimere indavlen, vil det give mindre avlsmæssig fremgang. Der skal således sikres, at der både opnås avlsmæssig fremgang samtidig med, at indavlen holdes i ave. Det er vigtigt at holde sig for øje, at indavl ikke kan undgås, og at en kontrolleret indavlsstigning pr. år eller generation ikke i sig selv er problematisk.

Disse overvejelser kræver data og styring, hvilket mest effektivt gøres gennem central udpegning af tyrefædre.

TAG HØJDE FOR UDENLANDSK APPRØVNING

I Danmark er Hereford kun en mindre race sammenlignet med Hereford populationer i eksempelvis Nordamerika. Det vil derfor være interessant at udvælge udenlandske tyrefædre. Dette kræver dog grundige overvejelser og ikke kun placeringer på dyrskuer eller gode billeder. Det bør eksempelvis sikres, at avlsmålet i de pågældende lande er i tråd med det danske avlsmål, og om tyre er afprøvet pålideligt og ikke kun i enkelte besætninger.

Det kræver dermed baggrundsviden at kunne udvælge tyrefædre fra udlandet. Det er ikke umuligt for enkeltpersoner,

men det vil være en krævende opgave, som bør kunne løses mest effektivt centralt i racen.

Ovennævnte viser, at effektiv udnyttelse af individprøven kræver styring på race-niveau. Konklusionen er derfor, at udnævnelse af tyrefædre vil være et værktøj til at sikre racen den størst mulige avlsmæssige fremgang samtidig med, at risikoen i avlsplanen minimeres. ■

Indavl ikke noget problem

Indavl er ikke noget problem for Hereford. Derfor overvurderer nogle herefordavlere værdien af nye afstamninger (sædimport). Nye afstamninger kan koste uforholdsmæssigt meget avlsfremgang i forhold til de problemer, som indavl vil kunne medføre.

Anders Fogh og Morten Kargo,
Videncentret for Landbrug, Kvæg

Køb & salg af avlsdyr

Kontakt
Salgskonsulent Aage Bonde,
hvis du vil købe eller sælge avlsdyr.
E-mail: afsaet@hereford.dk
eller telefon 7565 2043 / 6126 0148.

Tjek også Herefordforeningens
salgsliste på www.hereford.dk,
vælg Salgsliste

Sponsorer af ærespræmier, Hereford, Kødkvægsskuet, 2010

	Værdi
• Nanny & Knud Erichsen, Edel & Egon Petz	1.000 kroner
• Herefordforeningen	750 kroner
• Herefordforeningen	750 kroner
• Herefordforeningen	750 kroner
• Herefordforeningen	750 kroner
• Langes Isenkram, Ringkøbing	500 kroner
• Hotel Hedegaarden, Vejle	500 kroner